

Asia: VN/31199/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (Kela-korvausten valinnanvapauskokeilu)

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa korvausmallin sisällöstä?

Suomen Reumaliitto ry (jäljempänä Reumaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä, joka koskee 65 vuotta täyttäneiden vakuutettujen yksityisen sairaanhoidon hoito- ja tutkimuskorvauksia.

Esityksen tavoitteena on parantaa ikääntyneen väestön pääsyä terveydenhuollon palveluihin, kehittää Kela-korvausjärjestelmää osana terveydenhuollon palvelujärjestelmän kokonaisuutta ja vähentää julkisen terveydenhuollon kuormitusta valtakunnallisella valinnanvapauskokeilulla, jossa 65 vuotta täyttäneet pääsisivät yksityiselle yleislääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun suuruisella omavastuulla.

Reumaliitto näkee esityksessä myönteisiä mahdollisuuksia, jotka voivat parantaa terveystalouden saatavuutta ja laatua erityisesti silloin, kun palveluiden tarve on satunnaista eikä vaadi laajaa hoitokokonaisuutta. Ehdotetut muutokset voivat nopeuttaa hoitoon pääsyä ja vähentää odotusaikoja, mikä on positiivista niin potilaille kuin julkiselle terveydenhuollolle. Esityksellä voi kuitenkin olla haasteita erityisesti pitkäaikaissairaille, joiden terveystalouden tarve on jatkuva ja usein monivaiheinen.

Lausuttavaa vaikutustenarvioinnista?

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että 65 vuotta täyttäneet saisivat mahdollisuuden käyttää yksityisiä terveystalouksia, jolloin omavastuuosuus olisi rajattu julkisen terveydenhuollon lääkärikäynnin asiakasmaksun suuruiseksi. Lisäksi lääkäriin liittyvien tutkimusten korvaukset olisivat osittain Kela-korvattuja. Tämä voi hyödyttää erityisesti niitä, joilla ei ole suuria terveyshaasteita tai pitkäaikaissairauksia, koska se vähentäisi taloudellisia esteitä yksityisten palvelujen valitsemiseksi.

Pitkäaikaissairauksia sairastavien tarpeet jäävät kuitenkin esityksessä riittämättömästi huomioiduiksi.

Pitkäaikaissairauksia, kuten reuma- ja tuki- ja liikuntaelinsairauksia, sairastavat tarvitsevat säännöllistä hoitoa, joka ei rajoitu yksittäisiin lääkärikäynteihin. Monet pitkäaikaissairautta sairastavat tarvitsevat enemmän kuin kolme käyntiä vuodessa, ja hoito saattaa vaatia erikoislääkärin jatkuvaa seurantaa. Yleisellä lääkäriellä käyminen ei korvaa erikoislääkärin hoitoa, ja tämä rajoitus voi johtaa hoidon katkoksiin tai riittämättömyyteen.

Ehdotettu rajoitus käyntimäärissä voi myös heikentää hoidon oikea-aikaisuutta, mikä pitkällä aikavälillä voi johtaa hoitovajeeseen ja sairauden etenemiseen, mikä puolestaan kasvattaa hoitokustannuksia.

Esityksessä ei myöskään oteta huomioon tuki- ja liikuntaelinsairauksien tavallisimpia kuvantamistutkimuksia, kuten röntgenkuvauksia tai magneettikuvauksia, vaikka ne ovat usein välttämättömiä näiden sairauksien hoidossa. Tämä on erityisen huolestuttavaa potilaille, jotka tarvitsevat tarkempia diagnooseja.

Reumaliitto pyytää huomioimaan, että vastaanottokäyntien ja laboratoriotutkimusten kustannusten tulee olla läpinäkyviä ja ennakoitavissa potilaille, etenkin tilanteessa, jossa niiden määrä ylittyy. Tähän liittyvään potilasviestintään on syytä kiinnittää huomiota.

On kuitenkin myönteistä, että esitys tarjoaa mahdollisuuden kokeilla terveystalouden laajempaa käyttöä ja lisätä potilaiden valinnanvapautta, mikä voi lisätä toivottua kilpailua ja parantaa palveluiden saatavuutta. Esityksellä pyritään myös alentamaan taloudellisia esteitä hakeutua hoitoon aikaisemmassa vaiheessa, mikä voi vähentää myöhempää tarvetta erikoissairaanhoidolle tai sairaalahoidolle. Varhainen puuttuminen terveysongelmiin voi parantaa paitsi yksilön terveyttä myös tuoda merkittäviä säästöjä julkiseen terveydenhuoltoon pitkällä aikavälillä. Tällöin vältettäisiin monia kalliimpia ja monimutkaisempia hoitoja, joita tarvitaan, jos sairaudet jäävät hoitamatta alkuvaiheessa.

Muut kommentit:

Reumaliitto tukee hallituksen pyrkimystä parantaa 65 vuotta täyttäneiden pääsyä terveystalouteen, mutta esityksen nykyinen muoto ei riittävästi huomioi pitkäaikaissairauksien erityistarpeita.

Ehdotetut muutokset hyödyttäisivät ensisijaisesti niitä, joilla ei ole vakavia terveysongelmia, mutta ne eivät riitä turvaamaan jatkuvaa hoitoa ja hoidon oikea-aikaisuutta pitkäaikaissairaille. Erityisesti reuma- ja tuki- ja liikuntaelinsairauksista kärsivien potilaiden hoidon jatkuvuus ja monivaiheisuus jäävät esityksessä heikosti huomioiduiksi, koska se ei tuo riittävästi helpotusta erikoistalouteen.

Reumaliitto esittää, että hallitus tarkastelee esitystä ja sen vaikutuksia pitkäaikaissairaisiin vielä tarkemmin ja tuo esitykseen korjauksia, jotka varmistavat kaikenikäisten ja -taustaisten henkilöiden oikeuden tasavertaiseen, jatkuvaan ja riittävään hoitoon. Ehdotamme, että yksityisten lääkärikäyntien ja tutkimusten korvauksia lisättäisiin tai niille annettaisiin joustavampia ehtoja. Esimerkiksi käyntirajoitusten lieventäminen tai lisäkäyntimahdollisuuksien tarjoaminen voisi parantaa hoidon jatkuvuutta ja estää hoidon katkeamista.

Esityksessä tulisi myös tarkastella erilaisten sairausryhmien erityistarpeita, jotta hoito ja tutkimus eivät jäisi kiinni vain määrätystä käyntimäärästä. Samalla olisi tärkeää kehittää joustavia ja oikeudenmukaisia korvauksia, jotka huomioivat erityisesti pitkäaikaissairauksista kärsivien tarpeet ja estävät eriarvoisuuden lisääntymistä terveydenhuollossa. On myös huolehdittava, että palveluiden saatavuus ei rajoitu vain suurten kaupunkien alueelle, vaan se olisi tasapuolisesti saatavilla myös pienemmällä paikkakunnilla.

Reumaliitto ehdottaa, että etävastaanotot otettaisiin osaksi yksityisten terveystalusten korvattavuutta, sillä ne voisivat olla erityisen hyödyllisiä asiakkaille, joilla on haasteita palveluiden saatavuudessa ja joiden liikkuminen on rajoitettua. Etävastaanotot voisivat myös parantaa potilaiden pääsyä hoitoon, säästää aikaa ja resursseja sekä vähentää tarvetta matkustaa hoitoon.

Asiakasmaksujen osalta olisi harkinnanarvoista selvittää, voisiko julkisen terveydenhuollon asiakasmaksujen enimmäismäärää eli maksukattoa kerryttää myös yksityisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla.

1. Näkemyksenne vastaanottotyyppejä koskevista velvoitteista palveluntuottajille?

En kannata vastaanottotyyppejä koskevien velvoitteiden asettamista, palveluntuottajan pitäisi voida tarjota kokeilussa vapaasti mitä tahansa vastaanottotyyppiä.

Avoin kenttä perusteluille:

Reumaliiton mielestä palveluntuottajan pitäisi voida tarjota kokeilussa vapaasti mitä tahansa vastaanottotyyppiä. Esimerkiksi etävastaanotot voisivat myös parantaa palveluiden saatavuuden yhdenvertaisuutta potilaiden pääsyä hoitoon, säästää aikaa ja resursseja sekä vähentää tarvetta matkustaa hoitoon.

2. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun osallistuvan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan myös toisella kokeiluun osallistuvalla palveluntuottajalla määrätty tutkimukset kokeilun mukaisilla hinnoilla?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Valtakunnallisen valinnanvapauskokeilun hengen mukaisesti Reumaliitosta olisi yhdenmukaista, että potilaan olisi mahdollista valita mikä tahansa kokeilun mukaisia laboratoriotutkimuksia tarjoava laboratorio riippumatta siitä, millä palveluntuottajalla määräys on tehty.

3. Näkemyksenne siitä, että kokeilun mukaisia lääkärint vastaanottokäyntejä tarjoavan palveluntuottajan olisi sitouduttava tarjoamaan lääkärikäyntien lisäksi myös kokeilun piiriin kuuluvia tutkimuksia, mikäli palveluntuottajalla olisi laboratorio käytössään (oma tai alihankinta)?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Reumaliitosta asiointin sujuvuuden kannalta olisi tärkeää, että potilas saa tarvittavat tutkimukset samasta paikasta.

4. Näkemyksenne siitä, että kokeiluun voisi osallistua vain sellainen palveluntuottaja, jolla ylipäänsä olisi käytettävissään laboratorio (omana tai alihankintana)? Tämä tarkoittaisi sitä, että lääkärikäyntejä ei voisi tarjota, mikäli palveluntuottajalla ei olisi käytettävissään laboratoriopalveluita.

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Reumaliitto näkee, että tämä asiointin sujuvoittamiseksi on tärkeää, että potilas saa tarvittavat tutkimukset hoidettua samalla palveluntuottajalla, jolla on käynyt lääkärin vastaanotolla. On tärkeää, että potilas saa myös tutkimuspalvelut kohtuullisen etäisyyden päässä asuinpaikastaan.

5. Näkemyksenne siitä, tulisiko kokeiluun voida osallistua myös pelkästään laboratoriotutkimuksia tuottavana palveluntuottajana?

En kannata tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Reumaliitosta asiointin sujuvuuden kannalta olisi tärkeää, että potilas saa tarvittavat tutkimukset samasta paikasta.

6. Näkemyksenne siitä, tulisiko palveluntuottajia edellyttää tekemään suorakorvaussopimus Kelan kanssa?

Kannatan tätä velvoitetta.

Avoin kenttä perusteluille:

Reumaliitosta korvauksen hakeminen jälkikäteen saattaisi aiheuttaa potilaille vaivaa. Lisäksi riskinä on, että korvauksen saaminen pitkittyisi verrattuna suorakorvausmenettelyyn, mikä voisi asettaa korvauksen hakijan taloudellisesti haasteelliseen tilanteeseen.

Mattila Maria
Suomen Reumaliitto ry